Permetre que existeixin

Per PepMaria el dc., 16/09/2015 - 09:00

Portàvem ja unes hores del curs de pedagogia per a professors i l'ambient era molt cordial. Arrel d'un comentari sobre l'aprenentatge, el qui donava el curs, Michel Fiol, va exclamar irònicament: "Parlo, per tant existeixo!" En efecte, en el marc d'una classe, parlar és "existir" – ocupar l'espai, centrar l'atenció... Per això, quan el/la professor/a dóna la paraula als alumnes, està "permetent que existeixin". I els alumnes han de poder parlar si volem que aprenguin: perquè cal verificar que els coneixements han estat entesos i integrats.

I tanmateix, quan el professor dóna la paraula, comença un temps difícil de gestionar: el silenci que hi ha entre l'oferta de la paraula i la primera resposta dels alumnes. Si el professor no aguanta aquest silenci, l'envairà tot responent ell mateix la pregunta o preguntant directament a un alumne perquè contesti... quan els alumnes encara estan pensant què han de respondre. Si el professor envaeix el silenci, no deixa que els alumnes existeixin/aprenguin.

Això que passa en una classe, de fet passa en qualsevol reunió o acte comunitari. En aquests contextos, qui té el poder té la paraula; i per tant té la capacitat de quedar-se-la o de repartir-la. Si se la queda, existeix tot sol; si la reparteix, permet que els altres existeixin.

Però aleshores el silenci constitueix un element indispensable –junt a la paraula- per a un acte comunicatiu no solipsista. Si envaïm el silenci que obre espai a la paraula dels altres, restem sols.

Què podem fer durant aquest temps de silenci, per evitar la temptació d'envair-lo? Mirar els altres de manera cordial, fer gestos de confiança, ser pacient, mostrar-se atent... en resum: començar a escoltar abans que els altres parlin.

De vegades no ens ve de gust respectar el silenci, no ens ve de gust escoltar: perquè amb la seva paraula, els altres poden atacar els nostres arguments o atacar-nos personalment. "La llengua no té ossos, però en trenca de molt grossos", diu l'adagi. Per tant, permetre que els altres existeixin posa en risc el meu poder. I tanmateix, evitar aquest risc és quedar-nos sols.

Permetre o no permetre que els altres existeixin: heus ací la qüestió.

Més enllà de les classes o les reunions, necessitem espais de silenci per escoltar/acollir el que rebem de la Vida. La Vida ens parla de mil maneres, però només entenem el seu llenguatge des del silenci, des de l'escolta. Perquè el silenci, que temem perquè qüestiona el nostre poder, ens revela una Vida que enriqueix la nostra vida. Però aleshores hem d'estar disposats a no envair el silenci, a perdre el poder, a escoltar la Vida, a deixar existir la Vida.

La tradició cristiana, arrelant en l'experiència jueva de la comunicació de Déu als homes per "la paraula" (Isaïes 55, 10-11), ha entès la vida de Jesús com a Paraula de Déu a la humanitat:

"Al principi existia
el qui és la Paraula.
La Paraula estava amb Déu
i la Paraula era Déu.
Ell estava amb Déu al principi.
Per ell tot ha vingut a l'existència,
i res no hi ha vingut sense ell.
En ell hi havia la vida,
i la vida era la llum dels homes.
La llum resplendeix en la foscor,
i la foscor no ha pogut ofegar-la."
Joan 1, 1-4

Paradoxalment, la comunicació amb la Paraula no es fa d'entrada parlant, sinó obrint un espai de silenci perquè ens parli, perquè existeixi:

"Quan pregueu, no parleu per parlar, com fan els pagans: es pensen que amb la seva xerrameca es faran escoltar. No sigueu, doncs, com ells, que bé sap el vostre Pare de què teniu necessitat abans que li ho demaneu." Mateu 6, 7-8

· En quins contextos sóc el propietari de la paraula? En aquests contextos, deixo prou sovint que els altres existeixin?
· Tinc poca o molta capacitat per "aguantar els silencis" quan cedeixo la paraula als altres perquè "existeixin"?
· Quan es fa el silenci, quina actitud i quins gestos adopto per mostrar que començo a escoltar?
· Quins moments o quines ocasions aprofito per escoltar la Vida, per deixar-La existir? Quins altres espais d'escolta puc obrir?